

U z n e s e n i e

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci navrhovateľky **A. M.**, bývajúcej v L., zastúpenej opatrovníčkou Mgr A. M., PhD., bývajúcou v L., proti odporcovi **MUDr. L. L.**, bývajúcemu v S., **o náhradu nemajetkovej ujmy**, vedenej na Okresnom súde Spišská Nová Ves pod sp. zn. 8C 63/2010, o dovolaní navrhovateľky proti uzneseniu Krajského súdu v Košiciach z 28. septembra 2010 sp. zn. 3Co 212/2010, 3Co 213/2010, takto

r o z h o d o l :

Najvyšší súd Slovenskej republiky **z r u š u j e** uznesenie Krajského súdu v Košiciach z 28. septembra 2010 sp. zn. 3Co 212/2010, 3Co 213/2010, uznesenie Okresného súdu Spišská Nová Ves zo 6. mája 2010 č. k. 8C 63/2010-41 ako aj uznesenie Okresného súdu Spišská Nová Ves z 28. mája 2010 č. k. 8C 63/2010-55 a vec vracia Okresnému súde Spišská Nová Ves na ďalšie konanie.

O d ô v o d n e n i e

Okresný súd Spišská Nová Ves (súd prvého stupňa) uznesením zo 6. mája 2010 č. k. 8C 63/2010-41 nepriznal „navrhovateľke“ (za ktorú považoval Mgr. A. M., PhD.) oslobodenie od súdnych poplatkov. V odôvodnení svojho rozhodnutia uviedol, že „navrhovateľka“ nespĺňa podmienky pre oslobodenie od súdnych poplatkov, nakoľko jej majetkové pomery sú také, že zaplatením súdneho poplatku by nedošlo k ohrozeniu jej životných potrieb a potrieb jej rodiny. Uznesením z 28. mája 2010 č. k. 8C 63/2010-55 súd prvého stupňa zamietol žiadosť „navrhovateľky“ o ustanovenie bezplatného právneho zástupcu z radov advokátov. Svoje rozhodnutie odôvodnil tým, že „navrhovateľka“ nespĺňa podmienky na oslobodenie od súdnych poplatkov a teda ani na ustanovenie bezplatného právneho zástupcu podľa § 30 ods. 1 O.s.p.

Krajský súd v Košiciach (odvolací súd) na odvolanie „navrhovateľky“ uznesením z 28. septembra 2010 sp. zn. 3Co 212/2010, 3Co 213/2010 napadnuté uznesenia súdu prvého stupňa ako vecne správne potvrdil. V zmysle § 219 ods. 2 O.s.p. sa v plnom rozsahu stotožnil aj s odôvodnením týchto uznesení.

Proti tomuto uzneseniu odvolacieho súdu podala Mgr A. M., PhD. ako opatrovníčka navrhovateľky dovolanie. V dovolaní predovšetkým namietala, že nižšie súdy konali s ňou ako s navrhovateľkou, hoci v skutočnosti je navrhovateľkou jej matka A. M. V dovolaní taktiež uvádzala skutočnosti týkajúce sa konania o spôsobilosti na právne úkony navrhovateľky, ako aj opatrovníckeho konania, vedených pred Okresným súdom Poprad.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.) po zistení, že dovolanie podala včas účastníčka konania (§ 240 ods. 1 O.s.p.), skúmal bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 3 O.s.p.), či dovolanie smeruje proti rozhodnutiu, ktoré možno napadnúť týmto opravným prostriedkom (§ 236 a nasl. O.s.p.). Treba zároveň uviesť, že i keď dovolateľka v tomto dovolacom konaní nie je zastúpená advokátom a nemá právnické vzdelanie (§ 241 ods. 1 O.s.p.), povaha napadnutého rozhodnutia vylučuje, aby v prípade tohto dovolania bol nedostatok podmienky povinného zastúpenia advokátom považovaný za dôvod pre zastavenie konania. Za situácie, keď predmetom dovolacieho prieskumu je rozhodnutie súdu, ktorým okrem /východiskového/ posúdenia, či je daný dôvod pre oslobodenie od súdnych poplatkov, bolo nevyhovené návrhu účastníka o ustanovenie zástupcu z radov advokátov, nemožno totiž striktne trvať na splnení tejto podmienky; pri opačnom výklade by sa poprel nielen zámer, ktorý sledovala účastníčka konania podaním dovolania, ale tiež účel a cieľ takéhoto dovolacieho konania, v ktorom predmetom posúdenia má byť záver odvolacieho súdu o nesplnení podmienok pre ustanovenie zástupcu z radov advokátov.

Dovoláním možno napadnúť právoplatné rozhodnutia odvolacieho súdu, pokiaľ to zákon pripúšťa (§ 236 ods. 1 O.s.p.).

V prejednávanej veci rozhodol odvolací súd uznesením. V zmysle § 239 ods. 1 O.s.p. je dovolanie prípustné proti uzneseniu odvolacieho súdu, ak a/ odvolací súd zmenil uznesenie súdu

prvého stupňa, b/ odvolací súd rozhodoval vo veci postúpenia návrhu Súdnemu dvoru Európskych spoločností (§ 109 ods. 1 písm. c/ O.s.p.) na zaujatie stanoviska. Dovolanie nie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa odmietlo odvolanie proti rozhodnutiu súdu prvého stupňa o zamietnutí návrhu na prerušenie konania podľa § 109 ods. 1 písm. c/ O.s.p. V zmysle § 239 ods. 2 O.s.p. je dovolanie prípustné tiež proti uzneseniu odvolacieho súdu, ktorým bolo potvrdené uznesenie súdu prvého stupňa, ak a/ odvolací súd vyslovil vo svojom potvrdzujúcom uznesení, že je dovolanie prípustné, pretože ide o rozhodnutie po právnej stránke zásadného významu, b/ ide o uznesenie o návrhu na zastavenie výkonu rozhodnutia na podklade cudzozemského rozhodnutia, c/ ide o uznesenie o uznaní (neuznaní) cudzieho rozhodnutia alebo o jeho vyhlásení za vykonateľné (nevykonateľné) na území Slovenskej republiky.

Keďže v danom prípade ide o potvrdzujúce uznesenie odvolacieho súdu (ktorý prípustnosť dovolania vo výroku nevyslovil) je nepochybné, že prípustnosť dovolania navrhovateľky z § 239 O.s.p. nemožno vyvodiť.

Vzhľadom na zákonnú povinnosť (§ 242 ods. 1 druhá veta O.s.p.) skúmať vždy, či napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu nebolo vydané v konaní postihnutom niektorou z procesných väd uvedených v § 237 O.s.p., neobmedzil sa odvolací súd len na skúmanie prípustnosti dovolania podľa § 239 O.s.p., ale zaoberal sa i otázkou, či konanie nie je postihnuté niektorou z väd vymenovaných v § 237 písm. a/ až g/ O.s.p. (ide tu o nedostatok právomoci súdu, spôsobilosti účastníka, riadneho zastúpenia procesne nespôsobilého účastníka, prekážku veci právoplatne rozhodnutej alebo už prv začatého konania, neexistenciu návrhu na začatie konania, hoci podľa zákona bol potrebný, prípad odňatia možnosti účastníka pred súdom konať a prípad rozhodovania vylúčeným sudcom alebo nesprávne obsadeným súdom). Treba zdôrazniť, že z hľadiska posúdenia existencie niektorej z uvedených procesných väd ako dôvodu, ktorý zakladá prípustnosť dovolania proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, nie je významné subjektívne tvrdenie dovolateľa o tom, že v konaní došlo k vade v zmysle § 237 O.s.p., ale len zistenie existencie vady tejto povahy.

Navrhovateľka netvrdila žiadnu z procesným väd v zmysle § 237 písm. a/ až e/ a g/ O.s.p.; existencia väd takej povahy v dovolacom konaní ani nevyšla najavo. Prípustnosť tohto dovolania preto z uvedených ustanovení vyvodit' nemožno.

So zreteľom na obsah dovolania, v ktorom navrhovateľka vytýkala odvolaciemu súdu, ako aj súdu prvého stupňa, že namiesto nej nesprávne konali ako s účastníčkou konania s jej opatrovníčkou, dovolací súd sa osobitne zameril na skúmanie, či postupom nižších súdov nebola navrhovateľke odňatá možnosť pred súdom konať v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p.

Odňatím možnosti konať sa v zmysle uvedeného ustanovenia rozumie taký závadný procesný postup súdu, ktorým sa účastníkovi znemožní realizácia tých jeho procesných práv, ktoré mu Občiansky súdny poriadok priznáva za účelom ochrany jeho práv a právom chránených záujmov.

Podľa § 90 O.s.p. účastníkmi konania sú *navrhovateľ (žalobca) a odporca (žalovaný)* alebo tí, ktorých zákon za účastníkov označuje. V citovanom vymedzení o *navrhovateľovi (žalobcovi) a odporcovi (žalovanom)* Občiansky súdny poriadok určuje okruh účastníkov sporového konania (tzv. prvá definícia účastníctva). V zmysle tohto ustanovenia /vymedzenia/ sa účastníctvo v konaní zakladá čisto procesným spôsobom, pretože závisí výlučne od údajov obsiahnutých v návrhu na začatie konania (žalobe). Za navrhovateľa (žalobcu) sa považuje ten, kto podal na súde návrh na začatie konania (žalobu) *a zároveň v ňom vyjadril svoju vôľu vystupovať ako žalujúca strana v spore*. Odporcom (žalovaným) je ten, koho navrhovateľ (žalobca) za takéhoto účastníka označil vo svojom návrhu (žalobe).

Obsahom spisu je doložené, že 9. apríla 2010 bol na súde prvého stupňa podaný „Návrh na náhradu nemajetkovej ujmy v sume 6 000 €, z dôvodu úmyselného vydania nepravdivého znaleckého posudku na poškodenú“. Uvedený návrh na začatie konania podala Mgr. A. M., PhD., r. č. X, bývajúca v L., ktorá sa v ňom označila za „navrhovateľa“, avšak v rámci údajov o svojej osobe zároveň uviedla, že je opatrovníčkou. V návrhu označila i ďalšie osoby, a to A. M., r. č. X, bývajúcu v L. ako „poškodenú“ a MUDr. L. L., bývajúceho v S. ako „odporcu“. Týmto návrhom sa Mgr. A. M., PhD. domáhala, aby súd prvého stupňa vydal rozhodnutie

„o uhradení za nemajetkovú ujmu v sume 6 000 € odporcom poškodenej“. K návrhu priložila o. i. kópiu rozsudku Okresného súdu Poprad zo 14. júna 2004 č. k. 15Ps 2/2004-21, ktorým bola A. M., nar. X, obmedzená spôsobilosť na právne úkony tak, že menovaná nie je schopná samostatne vystupovať pred úradmi, súdmi a inými orgánmi vo svojom mene, nie je schopná podávať sťažnosti, návrhy, podnety a podobne. Ďalšou prílohou návrhu bola kópia uznesenia Okresného súdu Poprad č. k. 14P 410/2004-18, ktorým bola Mgr. A. M., nar. X, ustanovená za opatrovníčku pre svoju matku A. M., nar. X s tým, že ustanovená opatrovníčka je oprávnená za menovanú vystupovať pred úradmi, súdmi a inými orgánmi, podávať sťažnosti, návrhy, podnety a podobne. Ako príloha /okrem ďalšieho listinného materiálu/ je pripojená listina o ustanovení za opatrovníka zo 6. apríla 2005.

Podľa názoru dovolacieho súdu z obsahu spomínaného návrhu na začatie konania a jeho príloh bolo dostatočne zrejmé, že aj keď sa Mgr. A. M., PhD. v predmetnej veci sama nesprávne označila za navrhovateľku, v skutočnosti mala vôľu podať návrh na začatie konania v mene svojej matky A. M., a to ako jej opatrovníčka. Súd nižších stupňov bez toho, aby si – vychádzajúc z celého obsahu návrhu (§ 79 ods. 1 O.s.p.) – ujasnili, kto je v predmetnej veci navrhovateľkou a kto je len jej procesnou zástupkyňou (opatrovníčkou), mylne považovali opatrovníčku Mgr. A. M., PhD. za navrhovateľku, nadväzne nesprávne skúmali a posudzovali z hľadiska ustanovení § 138 ods. 1 a § 30 ods. 1 O.s.p. pomery opatrovníčky namiesto pomerov navrhovateľky A. M. (matky opatrovníčky). Pri svojom rozhodovaní teda vychádzali z pomerov opatrovníčky, nie navrhovateľky, ktorú celkom pominuli. Súd prvého stupňa ako aj odvolací súd uvedeným chybným postupom znemožnili navrhovateľke realizáciu jej procesných práv priznaných jej Občianskym súdnym poriadkom, v dôsledku čoho svoje konanie zaťažili vadou v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p.

Výskyt niektorej z procesných vád uvedených v § 237 O.s.p. je vždy zo zákona dôvodom, ktorý zakladá prípustnosť dovolania proti rozhodnutiu, vydanému v konaní touto vadou postihnutom. Zároveň je tiež dôvodom, pre ktorý musí dovolací súd napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu vždy zrušiť, pretože rozhodnutie vydané v takom konaní nemôže byť považované za správne.

So zreteľom na podané závery Najvyšší súd Slovenskej republiky uznesenie odvolacieho súdu zrušil (§ 243b ods. 1 O.s.p.). Zároveň zrušil aj uznesenia súdu prvého stupňa, pretože majú rovnaké vady, pre ktoré sa zrušilo uznesenie odvolacieho súdu a vec vrátil súdu prvého stupňa na ďalšie konanie (§ 243b ods. 3 O.s.p.).

Rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

P o u č e n i e : Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 13. augusta 2012

JUDr. Milan D e á k, v.r.
predseda senátu

Za správnosť:
Hrčková Marta